PRAKTYCZNA NAUKA ZAWODU

NOWA PODSTAWA PROGRAMOWA

Pracownia obsługi turystycznej

Kwalifikacja T.13
TECHNIK OBSŁUGI TURYSTYCZNEJ

WSiP

Branża turystyczno-hotelarska

2016 Zapowiedź

Nowy podręcznik

WSiP

Oferta WSiP dla branży turystyczno-hotelarskiej

Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne polecają publikacje do nauki zawodów: **technik obsługi turystycznej** i **technik hotelarstwa** przygotowane zgodnie z **NOWĄ PODSTAWĄ PROGRAMOWĄ**.

Publikacje do praktycznej nauki zawodu

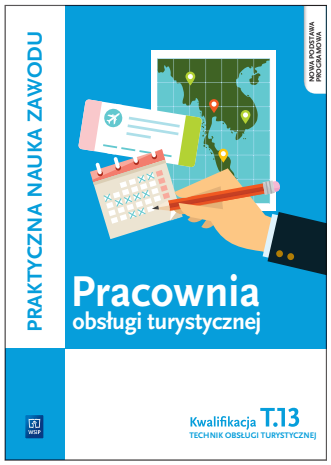

Pracownia obsługi turystycznej **(T.13)**

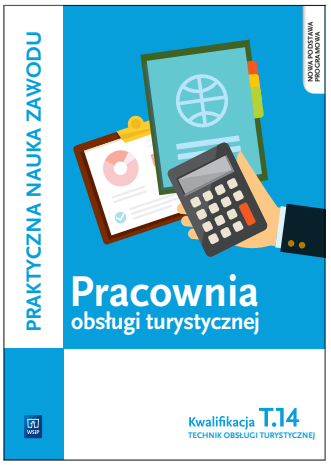

Pracownia obsługi turystycznej **(T.14)**

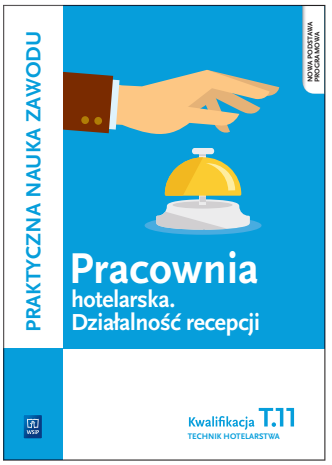

Pracownia hotelarska. Działalność recepcji **(T.11)**

BHP

BHP w branży turystyczno-hotelarskiej

Te i inne publikacje do nauki zawodów: technik obsługi turystycznej i technik hotelarstwa (kwalifikacje T.13, T.14, T.11, T.12) można obejrzeć i kupić pod adresem **sklep.wsip.pl**

WSiP WYDAWNICTWA SZKOLNE i PEDAGOGICZNE | wsip.pl | infolinia: 801 220 555

Branża turystyczno-hotelarska

Szanowni Państwo,

z przyjemnością przedstawiamy Państwu fragmenty **nowej publikacji do praktycznej nauki zawodu**. Gwarantuje ona skuteczne przygotowanie do egzaminów potwierdzających kwalifikacje w zawodzie, napisana językiem zrozumiałym dla ucznia i wzbogacona o atrakcyjny materiał ilustracyjny. Prawdziwa nowość, warta Państwa uwagi.

1 września 2012 roku Ministerstwo Edukacji Narodowej rozpoczęło reformę szkolnictwa zawodowego, która wprowadziła nową klasyfikację zawodów oraz ich podział na kwalifikacje. Dla wszystkich wyodrębnionych zawodów przygotowano nowe podstawy programowe. Zmieniła się także formuła egzaminu zawodowego – wprowadzono egzamin potwierdzający kwalifikacje w zawodzie. Uczniowie kończący naukę w zasadniczej szkole zawodowej i technikum oraz słuchacze szkół policealnych, po zdaniu egzaminów pisemnego i praktycznego, otrzymują dyplom potwierdzający kwalifikacje w zawodzie.

Aby umożliwić Państwu zapoznanie się z naszą publikacją, prezentujemy wykaz zawartych w niej treści oraz fragmenty wybranych rozdziałów.

Wierzymy, że przygotowana przez nas oferta umożliwi Państwu efektywną pracę oraz pomoże w skutecznym przygotowaniu uczniów i słuchaczy do egzaminu – zarówno w części pisemnej, jak i praktycznej.

Zapraszamy do korzystania z naszej publikacji.

Warto uczyć z nami!

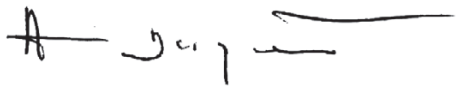

Artur Dzigański
Kierownik Zespołu Kształcenia Zawodowego
Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne Spółka Akcyjna

WSiP

WSiP – skuteczne przygotowanie do egzaminów potwierdzających kwalifikacje w zawodzie

Publikacje:

- zgodne z **nową podstawą programową**
- **z aprobatą MEN**
- opracowane w podziale na **kwalifikacje**
- napisane przez **specjalistów** i **nauczycieli praktyków**
- z dużą liczbą **ćwiczeń**, **przykładów praktycznych**, **tabel** i **schematów**
- z wyróżnieniem **najważniejszych treści**, rysunkami i ilustracjami ułatwiającymi zapamiętywanie

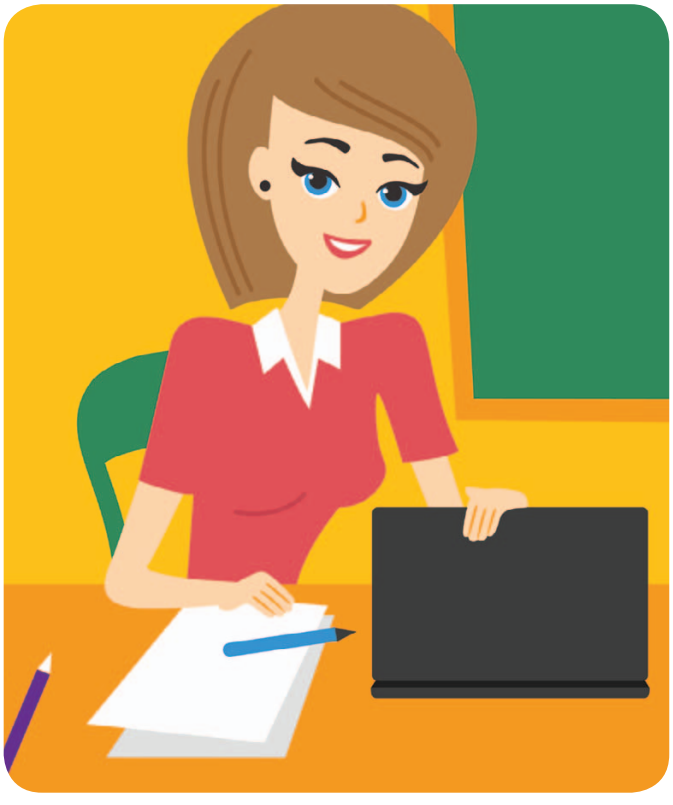

WSiP

PRAKTYCZNA NAUKA ZAWODU

NOWA PODSTAWA PROGRAMOWA

Maria Napiórkowska-Gzula
Barbara Steblik-Wlaźlak

Pracownia obsługi turystycznej

Kwalifikacja **T.13**
Planowanie i realizacja imprez i usług turystycznych.

• **TECHNIK OBSŁUGI TURYSTYCZNEJ**

WSiP

Publikacja opracowana zgodnie z nową podstawą programową dla zawodu technik obsługi turystycznej obejmuje wiedzę i ćwiczenia praktyczne z zakresu obsługi turystycznej. Realizowane są tu efekty kształcenia kwalifikacji T.13. Planowanie i realizacja imprez i usług turystycznych w trakcie zajęć praktycznej nauki zawodu w pracowni.

© Copyright by Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne
Warszawa 2016

Opracowanie merytoryczne i redakcyjne: **Justyna Rudzka** (redaktor koordynator)
Konsultacja merytoryczna: **Grażyna Leszko**
Redakcja językowa: **Rozalia Słodczyk**
Projekt okładki: **Dominik Krajewski**
Fotoedycja: **Natalia Marszałek**
Ilustracja na okładce: **Piotr Cićkiewicz**
Skład i łamanie: **Jolanta Syska**

Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne Spółka Akcyjna
00-807 Warszawa, Aleje Jerozolimskie 96
Tel.: 22 576 25 00
Infolinia: 801 220 555
www.wsip.pl

Publikacja, którą nabyłaś / nabyłeś, jest dziełem twórcy i wydawcy. Prosimy, abyś przestrzegała / przestrzegał praw, jakie im przysługują. Jej zawartość możesz udostępnić nieodpłatnie osobom bliskim lub osobiście znanym. Ale nie publikuj jej w internecie. Jeśli cytujesz jej fragmenty, nie zmieniaj ich treści i koniecznie zaznacz, czyje to dzieło. A kopiując jej część, rób to jedynie na użytek osobisty.

prawolubni

Szanujmy cudzą własność i prawo.
Więcej na www.legalnakultura.pl
Polska Izba Książki

1. Elementy geografii w przygotowywaniu i realizacji imprez turystycznych 7

KARTY PRACY

Karta pracy 1 Obliczanie odległości na podstawie skali mapy 14
Karta pracy 2 Rozróżnianie stylów architektonicznych 15
Karta pracy 3 Rozpoznawanie walorów kulturowych Polski 16
Karta pracy 4 Walory turystyczne Polski 17
Karta pracy 5 Charakteryzowanie walorów turystycznych polskich miast. Warszawa 18
Karta pracy 6 Charakteryzowanie walorów turystycznych polskich miast. Kraków 19
Karta pracy 7 Charakteryzowanie walorów turystycznych polskich miast. Gdańsk 20
Karta pracy 8 Charakteryzowanie walorów turystycznych polskich miast. Toruń 21
Karta pracy 9 Charakteryzowanie walorów turystycznych polskich miast. Rzeszów 22
Karta pracy 10 Lokalizowanie walorów turystycznych na mapie konturowej Polski 23
Karta pracy 11 Lokalizowanie szlaków turystycznych na mapie konturowej Polski 25
Karta pracy 12 Walory regionów turystycznych Polski 32
Karta pracy 13 Rozpoznawanie walorów przyrodniczych 34
Karta pracy 14 Rozpoznawanie walorów turystycznych europejskich miast 35
Karta pracy 15 Charakteryzowanie walorów turystycznych europejskich miast. Praga 37
Karta pracy 16 Charakteryzowanie walorów turystycznych europejskich miast. Berlin 39
Karta pracy 17 Charakteryzowanie walorów turystycznych europejskich miast. Paryż 41
Karta pracy 18 Charakteryzowanie walorów turystycznych europejskich miast. Barcelona 43
Karta pracy 19 Charakteryzowanie walorów turystycznych europejskich miast. Wiedeń 45
Karta pracy 20 Charakteryzowanie walorów turystycznych europejskich miast. Budapeszt 47
Karta pracy 21 Walory turystyczne krajów europejskich 49
Karta pracy 22 Walory turystyczne krajów pozaeuropejskich 51
Karta pracy 23 Walory turystyczne Europy i krajów pozaeuropejskich 53

2. Programowanie imprez turystycznych 55

KARTY PRACY

Karta pracy 24 Zadania biur podróży w zakresie organizowania imprez turystycznych 57
Karta pracy 25 Zaspokajanie potrzeb poprzez turystykę 58
Karta pracy 26 Dobieranie usług turystycznych do potrzeb klientów 59
Karta pracy 27 Dobieranie usług turystycznych zgodnie z zamówieniem klienta 60
Karta pracy 28 Produkty turystyczne w biurze podróży 61
Karta pracy 29 Charakteryzowanie struktury produktu turystycznego 62
Karta pracy 30 Etapy organizacji imprezy turystycznej 63
Karta pracy 31 Zasady programowania imprez turystycznych 64
Karta pracy 32 Opracowywanie programu imprezy motywacyjnej 65
Karta pracy 33 Programowanie wycieczki szkolnej do Warszawy 66
Karta pracy 34 Programowanie wycieczki szkolnej do Gdańska 67
Karta pracy 35 Programowanie rajdu pieszego 68
Karta pracy 36 Programowanie spływu kajakowego 69
Karta pracy 37 Programowanie zagranicznej wycieczki autokarowej 70
Karta pracy 38 Programowanie zagranicznej imprezy pielgrzymkowej 71
Karta pracy 39 Porównywanie programów imprez turystycznych 72
Karta pracy 40 Programowanie imprezy konferencyjnej 73
Karta pracy 41 Programowanie turystyki biznesowej 74

3. Zasady sporządzania kalkulacji imprez i usług turystycznych 75

KARTY PRACY

Karta pracy 42 Podatek VAT w turystyce 78
Karta pracy 43 Stawki podatku w turystyce 79
Karta pracy 44 Zasady opodatkowania imprez turystycznych 80
Karta pracy 45 Obliczanie kosztów świadczeń imprezy turystycznej 81
Karta pracy 46 Obliczanie kosztów usługi noclegowej 82

Karta pracy 47 Obliczanie kosztów usług turystycznych ... 83
Karta pracy 48 Obliczanie kosztów usług turystycznych ... 84
Karta pracy 49 Obliczanie ceny jednostkowej spływu kajakowego ... 85
Karta pracy 50 Obliczanie ceny jednostkowej wycieczki autokarowej ... 86
Karta pracy 51 Potrącenia dla klienta biura podróży ... 87
Karta pracy 52 Obliczanie ceny imprezy turystycznej ... 88
Karta pracy 53 Ustalanie ceny zagranicznej imprezy turystycznej ... 89
Karta pracy 54 Sporządzanie arkusza kalkulacji imprezy turystycznej ... 91

4. Współpraca z usługodawcami w zakresie zamawiania usług turystycznych ... 92

KARTY PRACY
Karta pracy 55 Zamawianie usług turystycznych ... 94
Karta pracy 56 Współpraca biura podróży z usługodawcami ... 95
Karta pracy 57 Dobieranie obiektu noclegowego do imprezy turystycznej ... 96
Karta pracy 58 Dobieranie środka transportu do imprezy turystycznej ... 97
Karta pracy 59 Umowy dotyczące zamawiania usług turystycznych ... 98
Karta pracy 60 Podejmowanie przez biuro podróży współpracy z usługodawcami ... 99
Karta pracy 61 Ubezpieczenie uczestników ruchu turystycznego ... 100
Karta pracy 62 Dobieranie usług ubezpieczeniowych do potrzeb turystów ... 101
Karta pracy 63 Dobieranie ofert ubezpieczenia dla uczestników imprezy turystycznej ... 102
Karta pracy 64 Wypełnianie dokumentów ubezpieczeniowych ... 103

5. Zamawianie, potwierdzanie i anulowanie usług i imprez turystycznych ... 105

KARTY PRACY
Karta pracy 65 Zamawianie usług turystycznych ... 107
Karta pracy 66 Potwierdzanie zamówień usług turystycznych ... 109
Karta pracy 67 Opracowanie zapytania ofertowego ... 111
Karta pracy 68 Rezerwacja imprezy turystycznej ... 112
Karta pracy 69 Anulowanie rezerwacji imprezy turystycznej ... 113
Karta pracy 70 Anulowanie rezerwacji usług turystycznych ... 114
Karta pracy 71 Dokumentacja dotycząca zamawiania usług turystycznych ... 117
Karta pracy 72 Analizowanie dokumentu dotyczącego zamawiania usługi turystycznej ... 118
Karta pracy 73 Wypełnianie formularza rezerwacyjnego ... 119

6. Programy komputerowe w rezerwacji imprez i usług turystycznych ... 121

KARTY PRACY
Karta pracy 74 Zastosowanie systemu rezerwacji online ... 123
Karta pracy 75 Zastosowanie systemów rezerwacyjnych ... 124
Karta pracy 76 Systemy rezerwacyjne w turystyce ... 125
Karta pracy 77 Rezerwacja biletów komunikacyjnych w systemie online ... 126
Karta pracy 78 Wyszukiwanie ofert turystycznych ... 127

7. Metody pilotażu wycieczek i przewodnictwa turystycznego ... 128

KARTY PRACY
Karta pracy 79 Porównywanie zadań pilota wycieczek i pilota rezydenta ... 131
Karta pracy 80 Charakterystyka zadań pilota wycieczek / przewodnika turystycznego ... 132
Karta pracy 81 Charakteryzowanie zadań przewodnika turystycznego ... 133
Karta pracy 82 Zakres odpowiedzialności pilota wycieczek / przewodnika turystycznego podczas realizacji imprezy turystycznej ... 134
Karta pracy 83 Postępowanie pilota wycieczek / przewodnika turystycznego podczas realizacji imprezy turystycznej ... 135
Karta pracy 84 Postępowanie pilota wycieczek w nietypowych sytuacjach ... 136

8. Obsługa imprez turystycznych 138

KARTY PRACY

Karta pracy 85 Umowy biura podróży z usługodawcami w zakresie realizacji imprez turystycznych 141
Karta pracy 86 Zakres współpracy pilota wycieczek / przewodnika turystycznego z usługodawcami 142
Karta pracy 87 Obsługa uczestników imprez zagranicznych 143
Karta pracy 88 Obsługa imprez turystycznych 144
Karta pracy 89 Obsługa grup turystycznych 145
Karta pracy 90 Żywienie grup turystycznych 146
Karta pracy 91 Rodzaje śniadań w żywieniu grup turystycznych 147
Karta pracy 92 Dania regionalne w żywieniu grup turystycznych 148
Karta pracy 93 Kuchnie narodowe w żywieniu grup turystycznych 149
Karta pracy 94 Organizacja czasu wolnego podczas imprezy turystycznej 150
Karta pracy 95 Dobieranie animacji dla uczestników imprezy turystycznej 151
Karta pracy 96 Obsługa kongresu 152
Karta pracy 97 Obsługa targów turystycznych 153

9. Dokumentacja realizacji imprezy turystycznej 154

KARTY PRACY

Karta pracy 98 Wypełnianie dokumentów dotyczących realizacji imprezy turystycznej 156
Karta pracy 99 Rozróżnianie dokumentów dotyczących imprez i usług turystycznych 157
Karta pracy 100 Gromadzenie dokumentów – teczka imprezy turystycznej 158
Karta pracy 101 Rozliczanie diet pilota wycieczek 159
Karta pracy 102 Charakteryzowanie dokumentów finansowych potwierdzających realizację imprez turystycznych 160
Karta pracy 103 Monitorowanie imprezy turystycznej 161

Bibliografia 163

1 Elementy geografii w przygotowywaniu i realizacji imprez turystycznych

ZAGADNIENIA

- **Mapy geograficzne i inne źródła informacji**
- **Geografia turystyczna Polski i świata w programowaniu i realizacji imprez turystycznych**
- **Zarys geografii turystycznej Polski**
- **Wybrane regiony turystyczne świata**

Karty pracy kształtują umiejętności praktyczne związane z efektami kształcenia

Uczeń:
T.13.1(2) korzysta z map geograficznych i innych źródeł informacji
T.13.1(1) wykorzystuje wiedzę z zakresu geografii turystycznej Polski i świata

Geografia turystyczna zajmuje się badaniem rozmieszczenia zjawisk turystycznych w przestrzeni geograficznej. Opisuje cechy środowiska geograficznego z punktu widzenia ich znaczenia dla uczestników podróży. Analizuje walory turystyczne, zagospodarowanie turystyczne oraz dostępność komunikacyjną danego miejsca. Określa atrakcyjność turystyczną wybranej jednostki przestrzennej, np. regionu, rejonu, miejscowości, obiektu czy szlaku turystycznego.

Mapy geograficzne i inne źródła informacji

Źróda informacji turystycznej:

- źródła kartograficzne (np. mapy, profile hipsometryczne, panoramy, itineraria);
- literatura turystyczna (np. przewodniki turystyczne, informatory i czasopisma, słowniki, materiały informacyjno-reklamowe);
- filmy turystyczne, multimedia;
- internet, internetowy system informacji turystycznej;
- oznakowanie turystyczne miejsc, miast, regionów i szlaków turystycznych.

Mapy za pomocą kartograficznych znaków graficznych prezentują obraz powierzchni Ziemi, w tym obiekty, zjawiska i zdarzenia zachodzące w przestrzeni turystycznej.

ZAPAMIĘTAJ

Trzeba umieć poprawnie odczytywać **skalę mapy**, informującą o szczegółowości mapy i pozwalającą poprawnie odnieść odległości przedstawione na mapie do rzeczywistych odległości w terenie.

Wyróżniamy następujące rodzaje skal:

- **liczbowa** – np. skala 1 : 5000 (oznacza, że 1 cm na mapie odpowiada 5000 cm w rzeczywistości, czyli 0,05 km); mała skala to np. 1 : 100 000 000, a duża skala to 1 : 10 000;
- **mianowana** – np. skala 1 cm – 2 km; pozwala na łatwe obliczenie rzeczywistej odległości pomiędzy określonymi punktami w terenie;
- **liniowa** – graficzny obraz skali mapy.

Ze względu na skalę mapy dzieli się na:

- **topograficzne** (wielkoskalowe) – obejmują skale od 1 : 5000 (mapy szczegółowe) do 1 : 200 000; dokładnie przedstawiają małe obszary powierzchni Ziemi, rzeźbę terenu, sieć rzeczną; takimi mapami są np. plany miast, mapy przeznaczone dla turystów pieszych;
- **przeglądowo-topograficzne** (średnioskalowe) – obejmują skale od 1 : 200 000 do 1 : 1 000 000; przedstawiają większe obszary powierzchni Ziemi, rzeźbę i pokrycie terenu, sieć komunikacyjną; do takich map należą np. mapy samochodowe;
- **przeglądowe** (małoskalowe) – konstruuje się je w skali 1 : 1 000 000 lub mniejszej, np. 1 : 5 000 000, 1 : 20 000 000; obejmują zasięgiem duże obszary (np. kontynenty).

W zależności od potrzeb uczestnicy ruchu turystycznego używają różnego rodzaju map, np. map tematycznych (m.in. w turystyce górskiej, pieszej czy kajakowej) oraz planów miast. Coraz powszechniej używa się różnego rodzaju urządzeń zawierających mapy interaktywne i nawigację satelitarną.

Geografia turystyczna Polski i świata w programowaniu i realizacji imprez turystycznych

Elementy i cechy środowiska naturalnego wraz z przejawami działalności człowieka, stanowiące przedmiot zainteresowania osób odwiedzających dane miejsce, to **walory turystyczne**. Wyróżnia się walory naturalne (przyrodnicze) i antropogeniczne (pozaprzyrodnicze).

Walory możemy też podzielić na:

- krajoznawcze, w tym przyrodnicze i kulturowe;
- specjalistyczne;
- wypoczynkowe.

Zagospodarowanie turystyczne (infrastruktura turystyczna) obejmuje zagospodarowanie podstawowe, czyli bazy: noclegową, żywieniową, komunikacyjną oraz towarzyszącą (uzupełniającą). Czynnikiem decydującym o atrakcyjności turystycznej jest również **dostępność komunikacyjna**, która określa możliwość dotarcia różnymi środkami transportu do określonego miejsca.

Walory środowiska przyrodniczego Polski

Rozwój turystyki w Polsce jest możliwy dzięki bioróżnorodności środowiska przyrodniczego – charakteryzują się nią przede wszystkim tereny wybrzeża, pojezierzy oraz obszary górskie. Uprawianiu różnych rodzajów turystyki (zwłaszcza kwalifikowanej) w Polsce sprzyjają m.in.:

- umiarkowany klimat ciepły przejściowy i jego elementy (np. usłonecznienie, temperatura);
- zmienność krajobrazowa środowiska – zróżnicowanie form ukształtowania powierzchni, pasowość rzeźby, m.in. pasy gór (np. Sudety, Karpaty), wyżyn (np. Wyżyna Lubelska), pojezierzy (np. Pojezierze Iławskie), pobrzeży (np. Pobrzeże Koszalińskie), Nizin Środkowopolskich (np. Nizina Śląska), a także rzeźba wysokogórska;
- atrakcje turystyczne o charakterze wodnym:
  – rzeki oraz przełomy rzeczne, wąwozy, doliny rzek (np. przełom Dunajca, dolina Prądnika);
  – jeziora (zajmują blisko 1% powierzchni kraju, największe z nich to Śniardwy i Mamry);
  – sztuczne zbiorniki wodne (np. Jezioro Solińskie, Jezioro Czorsztyńskie);
  – bagna i mokradła (np. w dolinach Noteci i Biebrzy);
  – różnego typu źródła, w tym mineralne, głównie w Sudetach, Karpatach i na Pogórzu Karpackim;
  – wodospady (np. Wodogrzmoty Mickiewicza i Wielka Siklawa w Tatrach);
  – dobrze rozwinięta linia brzegowa, różne typy wybrzeży morskich i występowanie wydm śródlądowych.

  Do walorów przyrodniczych zalicza się osobliwości flory i fauny, m.in.:
- zbiorowiska leśne pełniące funkcję rekreacyjno-zdrowotną;
- bogaty w gatunki świat zwierzęcy (np. ptaki – skowronki, jaskółki, wróble, bociany, bieliki; ssaki – żubry, niedźwiedzie, dziki, jelenie, sarny, bobry; ryby – szczupaki, pstrągi, dorsze, szproty).

Rozwój turystyki zdrowotnej umożliwiają m.in. właściwości lecznicze klimatu i wody lecznicze. Takie elementy cechują uzdrowiska – np. Cieplice Śląskie-Zdrój (Jelenia Góra), Kudowa-Zdrój, Polanica-Zdrój, Ciechocinek, Nałęczów, Uniejów, Krynica-Zdrój, Muszyna, Rabka-Zdrój, Szczawnica, Konstancin-Jeziorna, Iwonicz-Zdrój, Sopot, Ustroń, Busko-Zdrój, Gołdap, Kołobrzeg, Świnoujście.

Walory przyrodnicze to takie, w które ingerencja człowieka jest znikoma. Zalicza się do nich tereny chronione – parki narodowe, parki krajobrazowe, rezerwaty i rezerwaty ścisłe oraz punkty widokowe na szczytach i stokach gór.

ZAPAMIĘTAJ

Obszarem chronionym o najwyższej wartości jest **rezerwat**, w tym **rezerwat ścisły**.

W Polsce stworzono **23 parki narodowe** – Woliński Park Narodowy, Słowiński Park Narodowy, Drawieński Park Narodowy, Park Narodowy Bory Tucholskie, Wigierski Park Narodowy, Biebrzański Park Narodowy, Narwiański Park Narodowy, Białowieski Park Narodowy, Kampinoski Park Narodowy, Wielkopolski Park Narodowy, Park Narodowy „Ujście Warty", Karkonoski Park Narodowy, Park Narodowy Gór Stołowych, Świętokrzyski Park Narodowy, Poleski Park Narodowy, Roztoczański Park Narodowy, Ojcowski Park Narodowy, Babiogórski Park Narodowy, Gorczański Park Narodowy, Tatrzański Park Narodowy, Pieniński Park Narodowy, Magurski Park Narodowy, Bieszczadzki Park Narodowy.

Park krajobrazowy to forma ochrony terenu o wartościach przyrodniczych, historycznych i kulturowych.

Biebrzański Park Narodowy

Walory przyrodnicze utworzone przez człowieka:

- założenia ogrodowe i parkowe powstałe dzięki połączeniu działalności natury i człowieka, np. w Białymstoku przy pałacu Branickich – ogród w stylu francuskim; w Nieborowie – Arkadia będąca ogrodem romantycznym; a także parki miejskie i zdrojowe;
- muzea przyrodnicze – kolekcje okazów roślin, zwierząt, skamieniałości czy minerałów (np. Akwarium Gdyńskie, Muzeum Geologiczne w Warszawie, Muzeum Bociana Białego w Kłopocie, Muzeum Przyrody w Olsztynie);
- ogrody botaniczne (np. w Gdańsku-Oliwie, Gołubiu, Krakowie) i zoologiczne (np. w Poznaniu, we Wrocławiu).

Walory antropogeniczne (kulturowe):

- zabytki architektury i budownictwa – np. kolegiata w Tumie, kościół Mariacki w Krakowie, zabytkowe centrum Kazimierza Dolnego, historyczny układ urbanistyczny śródmieścia w Gdyni;
- muzea i rezerwaty archeologiczne – np. muzeum archeologiczne w Gnieźnie, Rezerwat Archeologiczny i Muzeum Neolitycznego Górnictwa w Krzemionkach;
- muzea etnograficzne, skanseny i ośrodki twórczości ludowej – np. Muzeum Kaszubskie w Kartuzach, Skansen Kurpiowski w Nowogrodzie, Beskidzka Izba Twórcza w Istebnej;
- muzea sztuki i zbiory artystyczne – np. Muzeum Zamoyskich w Kozłówce, Muzeum Sztuk Użytkowych w Poznaniu, Muzeum Piastów Śląskich w Brzegu;
- muzea biograficzne – np. Muzeum Jana Kochanowskiego w Czarnolesie, Muzeum Dom Rodzinny Ojca Świętego Jana Pawła II w Wadowicach;
- muzea specjalistyczne i obiekty unikatowe – np. Muzeum Filumenistyczne w Bystrzycy Kłodzkiej, Muzeum Sztuki Złotniczej w Kazimierzu Dolnym, Planetarium Śląskie w Chorzowie;
- miejsca pielgrzymkowe – np. Kalwaria Zebrzydowska, góra Grabarka, Kruszyniany;
- obiekty historyczno-wojskowe – np. Twierdza Srebrna Góra, Międzyrzecki Rejon Umocniony, Muzeum Bitwy nad Bzurą w Kutnie;
- miejsca i muzea martyrologii – np. Państwowe Muzeum na Majdanku w Lublinie, Muzeum Stutthof w Sztutowie, Muzeum – Miejsce Pamięci Palmiry;
- zabytki działalności gospodarczej i techniki – np. Sztolnia Czarnego Pstrąga w Tarnowskich Górach, śluzy na Kanale Augustowskim;
- współcześnie organizowane imprezy kulturalne – np. Open'er Festival w Gdyni, Tydzień Kultury Beskidzkiej, Wielki Międzynarodowy Turniej Rycerski w Golubiu-Dobrzyniu, Małopolski Festiwal Smaku.

Kazimierz Dolny

Kruszyniany

WARTO WIEDZIEĆ

Oprócz parków narodowych i parków krajobrazowych istnieją też inne formy wyróżnienia i ochrony walorów turystycznych w Polsce. Należą do nich m.in. następujące programy, akty prawne i wyróżnienia: Pomnik Historii, Lista Światowego Dziedzictwa UNESCO, Światowa Lista Rezerwatów Biosfery MAB, konwencja ramsarska, Natura 2000, Dyplom Obszarów Chronionych Rady Europy.

ZAPAMIĘTAJ

W Polsce na przestrzeni wieków obiekty architektury i sztuki powstawały głównie w stylach: romańskim, gotyckim, renesansowym, barokowym, klasycystycznym, neogotyckim, eklektycznym oraz modernistycznym.

Zarys geografii turystycznej Polski

Podziału Polski na regiony dokonuje się według różnych kryteriów. Region turystyczny rozumie się jako względnie jednorodny obszar cechujący się pewną kombinacją cech przyrodniczych i społeczno-ekonomicznych. W Polsce można wydzielić następujące regiony:

- zachodniopomorski i pomorski,
- wielkopolski, kujawsko-pomorski i lubuski,
- dolnośląski,
- opolski i śląski,
- małopolski, świętokrzyski i podkarpacki,
- lubelski,
- mazowiecki i łódzki,
- warmińsko-mazurski i podlaski.

Region zachodniopomorski i pomorski to przede wszystkim atrakcyjny turystycznie obszar wybrzeża, z Wolińskim Parkiem Narodowym i Słowińskim Parkiem Narodowym. To teren znany z szerokich piaszczystych plaż, z wieloma urokliwymi nadmorskimi miejscowościami wypoczynkowymi, takimi jak Świnoujście, Międzyzdroje, Niechorze, Ustronie Morskie, Sarbinowo, Kołobrzeg, Ustka, Rewal. Miłośnicy walorów kulturowych odwiedzają chętnie Gdańsk, Sopot i Gdynię oraz Malbork. Ciekawą częścią regionu pomorskiego jest Pojezierze Kaszubskie, znane z folkloru kaszubskiego. Dużym powodzeniem, zwłaszcza wśród turystów wodniaków, cieszy się również Pojezierze Drawskie.

Woliński Park Narodowy

Toruń

Region wielkopolski, kujawsko-pomorski i lubuski to teren bogaty przyrodniczo i historycznie. Najważniejsze atrakcje Wielkopolski to obiekty związane z początkami polskiej państwowości i zabytki architektury oraz Wielkopolski Park Narodowy. Obszar ten cechuje się też doskonałymi warunkami do wypoczynku rodzinnego. Warto odwiedzić Poznań, Gniezno, Kórnik, Ostrów Lednicki i Licheń. Do ciekawych miast Kujaw należą: Toruń, Bydgoszcz, Golub-Dobrzyń oraz Ciechocinek. Walorami regionu lubuskiego są m.in. Park Narodowy „Ujście Warty", wpisany na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO Park Krajobrazowy „Łuk Mużakowa" oraz atrakcje Zielonej Góry i okolic.

Region dolnośląski charakteryzują wielowiekowa historia, bogate dziedzictwo kulturowe i piękna przyroda. Wśród największych atutów Dolnego Śląska można wymienić:

- cenne walory kulturowe Wrocławia i innych miast np. Trzebnicy, Wałbrzycha (Książa), Kłodzka;
- liczne zamki i pałace, np. w Kotlinie Jeleniogórskiej;
- przyrodę Sudetów z Karkonoskim Parkiem Narodowym i Parkiem Narodowym Gór Stołowych;
- walory wypoczynkowe takich miejscowości, jak Karpacz, Szklarska Poręba, Międzygórze;
- miejscowości uzdrowiskowe (np. Kudowa-Zdrój, Polanica-Zdrój, Duszniki-Zdrój, Lądek-Zdrój, Świeradów-Zdrój);
- możliwość uprawiania **różnego rodzaju turystyki kwalifikowanej**, w tym pieszej i narciarskiej.

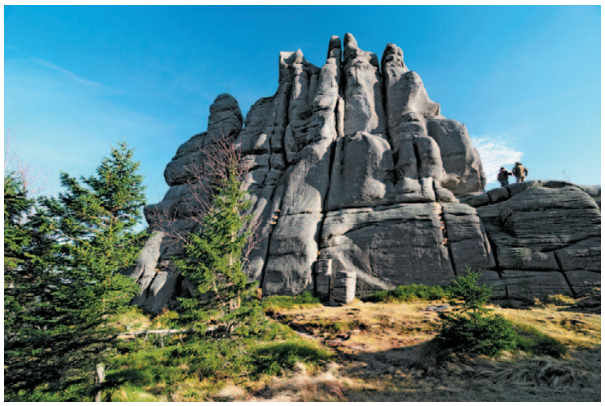

Karkonosze

Pszczyna

Region opolski i śląski to obszar ciekawy kulturowo, z wieloma propozycjami dla wypoczywających. Warto odwiedzić Brzeg, Opole, Nysę czy Pszczynę, podziwiać okolice Jeziora Otmuchowskiego i Jeziora Nyskiego, a także skorzystać z ofert gospodarstw agroturystycznych. Na Górnym Śląsku, oprócz walorów o charakterze poindustrialnym w Katowicach, Chorzowie albo Tarnowskich Górach, pojawia się coraz więcej miejsc o charakterze wypoczynkowym, rekreacyjnym i rozrywkowym.

Region małopolski, świętokrzyski i podkarpacki to obszar urozmaicony pod względem ukształtowania terenu, bogaty w walory przyrodnicze, kulturowe, specjalistyczne i wypoczynkowe, takie jak:

- centra turystyczne – Kraków z Wawelem, Kopalnia Soli „Wieliczka", zespół klasztorno-parkowy w Kalwarii Zebrzydowskiej, klasztor na Jasnej Górze w Częstochowie, zabytkowy układ urbanistyczny Sandomierza, Miejsce Pamięci i Muzeum Auschwitz-Birkenau, zamek w Łańcucie;
- Góry Świętokrzyskie z zachwycającą Puszczą Jodłową na terenie parku narodowego, jaskinią Raj, malowniczymi gołoborzami, kopalnią krzemienia i ruinami zamków;
- Jura Krakowsko-Częstochowska – kraina wapiennych ostańców, jaskiń i zamków z wieloma szlakami turystycznymi pozwalającymi na wędrówki piesze i wycieczki rowerowe;
- bogactwo przyrodnicze parków narodowych najwyższych polskich gór Tatr, a także Gorców, Pienin (z przełomem Dunajca), Babiej Góry, Magury i Bieszczad, Beskidu Żywieckiego i Beskidu Śląskiego;
- pełen uroku, nostalgiczny obszar podkarpacki ze wspaniałymi lasami;
- walory kulturowe związane z miejscowym folklorem i budownictwem, np. Szlak Architektury Drewnianej;
- miejscowości uzdrowiskowe, np. Krynica-Zdrój, Muszyna, Żegiestów-Zdrój, Piwniczna-Zdrój;
- walory umożliwiające uprawianie różnego rodzaju turystyki kwalifikowanej.

Babiogórski Park Narodowy

Roztocze

Region lubelski to krajobrazowo urozmaicony region znany z nieskażonej przyrody oraz Poleskiego Parku Narodowego i Roztoczańskiego Parku Narodowego. Atrakcję turystyczną stanowią także liczne ślady wielokulturowości tych ziem (wpływy ukraińskie, żydowskie i ruskie). Godne uwagi są ciekawe architektonicznie miasta i miasteczka, takie jak Kazimierz Dolny, Lublin, Kozłówka czy Zamość. Walory lecznicze posiada uzdrowisko Nałęczów. W regionie znajdują się też muzea biograficzne: Stefana Żeromskiego, Henryka Sienkiewicza i Bolesława Prusa.

KARTA PRACY 1 Obliczanie odległości na podstawie skali mapy

ZADANIE

1. Oblicz rzeczywistą odległość na podstawie danych zawartych w poniższej tabeli.

Skala mapy	Odległość na mapie (cm)	Odległość w rzeczywistości (km)
1 : 50 000	3	
1 : 17 000	6,5	
1 : 1000	15	
1 : 15 000	5,5	
1 : 20 000	6	
1 : 100 000	8	
1 : 15 000	4,8	
1 : 200 000	3,3	
1 : 9000	1,8	
1 : 120 000	17	

PODSUMOWANIE

Wymień rodzaje map, które ze względu na swoją skalę będą miały zastosowanie podczas organizacji wycieczki statkiem po fiordach w Norwegii oraz obozu wędrownego w Bieszczadach.

KARTA PRACY 2 Rozróżnianie stylów architektonicznych

ZADANIE

1. Scharakteryzuj style architektoniczne zaprezentowane na poniższych zdjęciach. Wybierz dwie pary stylów przedstawionych na zdjęciach i wskaż różnice występujące między nimi.

a.

b.

c.

d.

PODSUMOWANIE

Wypisz inne walory turystyczne wskazanych miejscowości.

KARTA PRACY 5 Charakteryzowanie walorów turystycznych polskich miast. Warszawa

ZADANIE

1. Na załączonym planie miasta zaznacz walory turystyczne, które uwzględnisz w programie wycieczki zgodnie z poniższymi założeniami. Zaproponuj trasę zwiedzania. Scharakteryzuj wskazane walory.

Założenia wycieczki
Warszawa – „Atrakcje kulturowe stolicy"
Czas zwiedzania: 5 godzin
Wycieczka piesza z wykorzystaniem środków komunikacji miejskiej
Termin zwiedzania: maj
Klienci: młodzież technikum o kierunku turystycznym

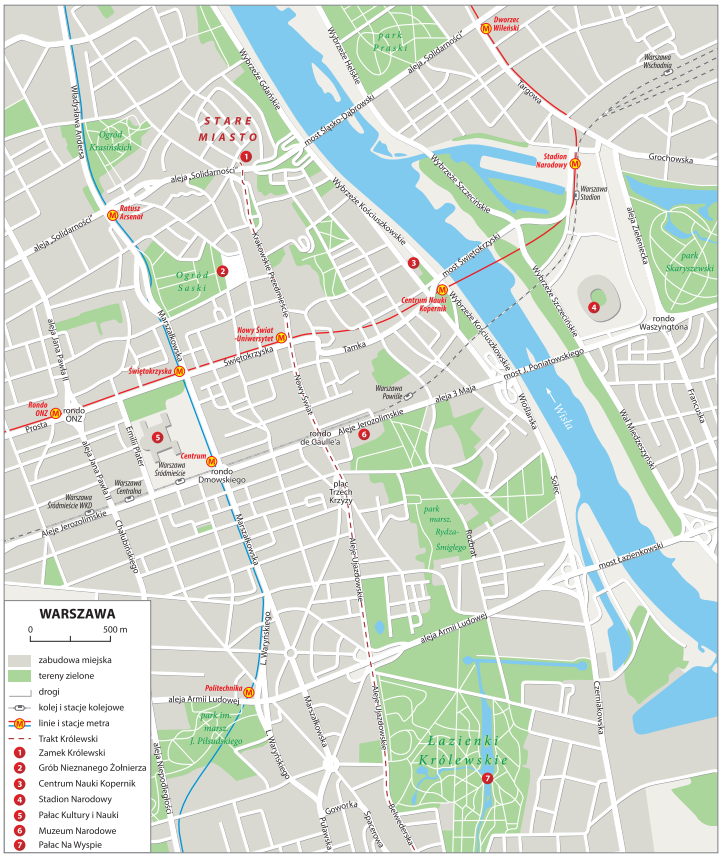

Charakterystyka walorów turystycznych uwzględnionych w programie wycieczki „Atrakcje kulturowe stolicy".

PODSUMOWANIE

Wymień i scharakteryzuj wypoczynkowe walory turystyczne okolic Warszawy. Wskaż je na mapie.

BIBLIOGRAFIA

- W. Banasik, H. Borne-Januła, *Planowanie i kalkulacja kosztów imprez turystycznych*, WSiP, Warszawa 2013.
- Z. Kruczek, *Informacja turystyczna. Część 1. Geografia turystyczna*, WSiP, Warszawa 2013.
- *Kompendium pilota wycieczek*, red. Z. Kruczek, Proksenia, Kraków 2011.
- Z. Kruczek, *Obsługa ruchu turystycznego*, Proksenia, Kraków 2011.
- M. Milewska, M. Lawin, *Rezerwacja imprez i usług turystycznych*, WSiP, Warszawa 2013.
- *Obsługa ruchu turystycznego*, red. B. Meyer, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2006.
- I. Michniewicz, M. Peć, *Obsługa ruchu turystycznego*, część 1., REA/WSiP, Warszawa 2014.
- I. Michniewicz, M. Peć, *Obsługa ruchu turystycznego*, część 2., REA/WSiP, Warszawa 2014.
- I. Michniewicz, M. Peć, *Obsługa ruchu turystycznego*, część 3., REA/WSiP, Warszawa 2015.
- B. Steblik-Wlaźlak, L. Rzepka, *Geografia turystyczna*, część 1., REA/WSiP, Warszawa 2014.
- B. Steblik-Wlaźlak, L. Rzepka, *Geografia turystyczna*, część 2., REA/WSiP, Warszawa 2015.

Akty prawne

- *Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. o usługach turystycznych* (DzU z 1997 r., nr 133, poz. 884, z późn. zm.)
- *Ustawa z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług* (DzU z 2004 r., nr 54, poz. 535, z późn. zm.)

Źródła ilustracji i fotografii

Okładka: Piotr Cićkiewicz

Tekst główny: s. 9 (Biebrza) makusek/Shutterstock.com; s. 10 (Kazimierz Dolny) Tupungato/Shutterstock.com, (meczet w Kruszynianach) PLRANG ART/Shutterstock.com; s. 11 (Toruń) Artur Bogacki/Shutterstock.com, (Wolin) Bartosz Zakrzewski/Shutterstock.com; s. 12 (Pszczyna) Dziewul/Shutterstock.com, (Karkonosze) Rafal Cichawa/Shutterstock.com, (Roztocze) Przemyslaw Wasilewski/Shutterstock.com, (Babiogórski Park Narodowy) Tupungato/Shutterstock.com; s. 12 (mazury) Mariusz Switulski/Shutterstock.com, (Łódź, ul. Piotrkowska) Avillfoto/Shutterstock.com; s. 14 (Wrocław, kościół Marii Magdaleny) eFesenko/Shutterstock.com, (Zamość) PHOTOCREO Michal Bednarek/Shutterstock.com, (rotunda cieszyńska) msnobody/Shutterstock.com, (teatr wielki w Warszawie) Andrey Starostin/Shutterstock.com; s. 15 (plan Warszawy) Adrian Bergiel/WSiP.

Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne oświadczają, że podjęły starania mające na celu dotarcie do właścicieli i dysponentów praw autorskich wszystkich zamieszczonych utworów. Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne, przytaczając w celach dydaktycznych utwory lub fragmenty, postępują zgodnie z art. 29 ustawy o prawie autorskim. Jednocześnie Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne oświadczają, że są jedynym podmiotem właściwym do kontaktu autorów tych utworów lub innych podmiotów uprawnionych w wypadkach, w których twórcy przysługuje prawo do wynagrodzenia.

Klub Nauczyciela **uczę.pl** cenną pomocą dydaktyczną!

Co można znaleźć w Klubie Nauczyciela?

- podstawy programowe
- programy nauczania
- materiały metodyczne: rozkłady materiału, plany nauczania, plany wynikowe, scenariusze przykładowych lekcji
- materiały dydaktyczne i ćwiczeniowe
- klucze odpowiedzi do zeszytów ćwiczeń

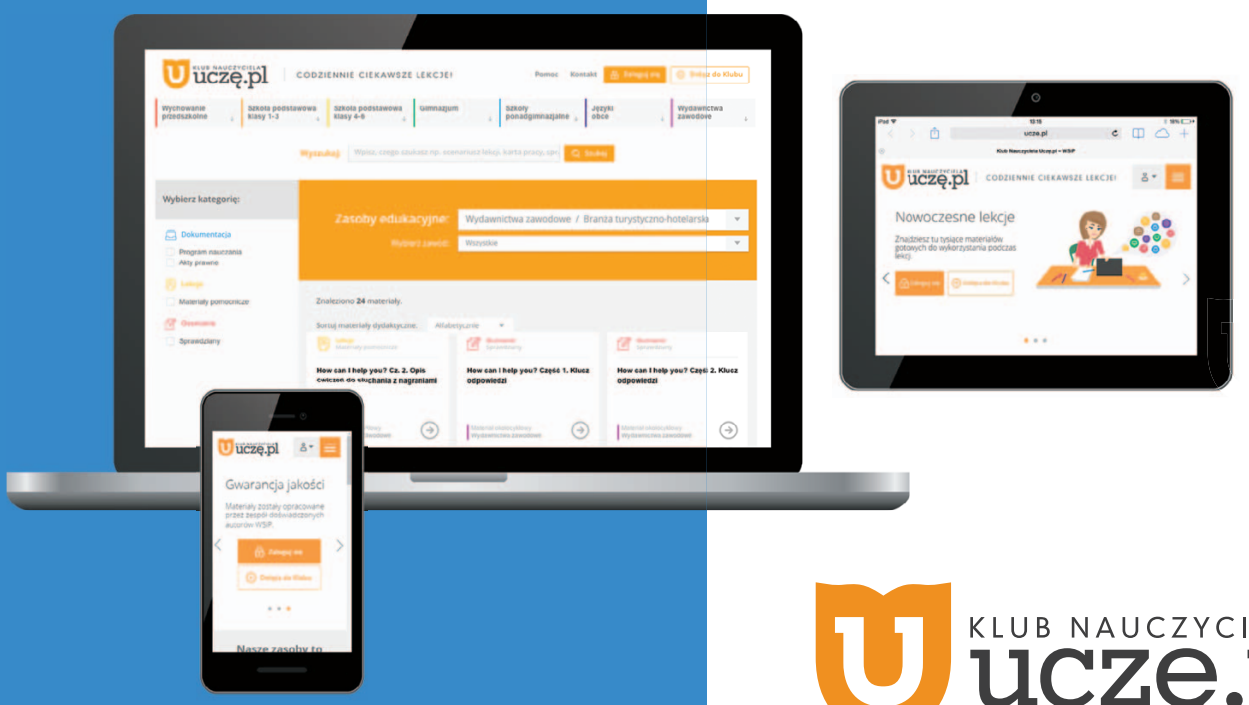

KLUB NAUCZYCIELA uczę.pl

Kształcimy zawodowo!

Największa oferta publikacji zawodowych w Polsce

- **podręczniki**
- **repetytoria i testy** przygotowujące do egzaminów
- seria **„Pracownie”** do praktycznej nauki zawodu
- ćwiczenia do nauki **języków obcych zawodowych**
- dodatkowe materiały dla nauczycieli na **uczę.pl**
- wszystkie treści zgodne z **nową podstawą programową**

Skuteczne przygotowanie do nowych egzaminów potwierdzających kwalifikacje w zawodzie

Wszystkie nasze publikacje można zamówić w księgarni internetowej **sklep.wsip.pl**

WSiP WYDAWNICTWA SZKOLNE i PEDAGOGICZNE | wsip.pl | infolinia: 801 220 555